

Kiedy pomoc socjalna i społeczna jest zwolniona z PIT

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych wymienia w katalogu zwolnień szereg świadczeń o charakterze pomocy socjalnej i społecznej. Jakie najważniejsze kategorie świadczeń zwolnionych z opodatkowania można tu wymienić?

Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych zwalniają z podatku świadczenia pomocy społecznej. Zasady udzielania takiej pomocy zostały określone w ustawie z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Świadczenia pomocy społecznej obejmują przede wszystkim różnego rodzaju zasiłki, które przyznaje się osobom i rodzinom z powodu przykładowo ubóstwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby. Artykuł 21 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przewiduje zwolnienia, z których część pokrywa się z zakresem ustawy o pomocy społecznej, inne natomiast odnoszą się do szerzej rozumianej pomocy socjalnej. Zwolnienia te dotyczą: odpraw pośmiertnych i zasiłków pogrzebowych, świadczeń rodzinnych, tj. zasiłku rodzinnego, dodatków rodzinnych i pielęgnacyjnych, zaliczek alimentacyjnych oraz zasiłków porodowych, jednorazowych zasiłków z tytułu urodzenia dziecka, wypłacanych z funduszu związków zawodowych, świadczeń związanych z rehabilitacją zawodową, społeczną i leczniczą osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków PFRON-u oraz zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Ze zwolnienia podatkowego korzysta także: pomoc pieniężna dla rodzin zastępczych, jednorazowa pomoc pieniężna na zagospodarowanie usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, zapomogi otrzymywane w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci. Preferencja podatkowa obejmuje również dodatek do renty rodzinnych dla sierot zupełnych, dodatki mieszkaniowe i ryczałt na zakup opału,

zwrot kosztów przejazdu bezrobotnego do miejsca pracy lub miejsca odbywania stażu, szkolenia, zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego lub przygotowania zawodowego oraz kosztów zakwaterowania, a także pomocy pieniężnej i wartości innych świadczeń przyznawanych repatriantom oraz osobom, które ubiegają się o status uchodźcy.

Wysokość odprawy pośmiertnej przysługującej rodzinie zmarłego pracownika określają przepisy kodeksu pracy. Czy jeżeli wypłacona odprawa pośmiertna jest wyższa, niż wynikałoby to z norm ustawowych, to otrzymana nadwyżka także korzysta ze zwolnienia podatkowego?

Przepisy prawa pracy rzeczywiście uzależniają wysokość odprawy pośmiertnej od stażu pracy u danego pracodawcy. Zgodnie z art. 93 par. 1 kodeksu pracy w razie śmierci pracownika w czasie trwania stosunku pracy lub w czasie pobierania po jego rozwiązaniu zasiłku z tytułu niezdolności do pracy wskutek choroby, rodzinie przysługuje od pracodawcy odprawa pośmiertna. Wysokość odprawy wynosi jednomiesięczne wynagrodzenie, jeżeli pracownik zatrudniony był krócej niż dziesięć lat, trzymiesięczne zatrudnienie, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej dziesięć lat, sześciomiesięczne wynagrodzenie, jeżeli okres zatrudnienia wynosił co najmniej 15 lat. Pracodawca ma jednak prawo uregulować zasady wypłaty odpraw pośmiertnych przykładowo w układzie zbiorowym pracy, w regulaminie czy statucie. Warto dodać, że zgodnie z art. 9 kodeksu pracy przez prawo pracy rozumie się również postanowienia układów zbiorowych pracy i innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów i statutów określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy. Ważne jest, aby postanowienia te nie były mniej korzystne dla pracowników, niż przepisy prawa pracy. Uprawnienia pracowników mogą być natomiast większe, niż przewidują obowiązujące przepisy. Jednocześnie art. 21 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych

zwalnia w punkcie 7 odprawy pośmiertne i zasiłki pogrzebowe. Należy podkreślić, iż przepis ten nie określa żadnych ograniczeń kwotowych, ani też nie odwołuje się do innych przepisów, w tym do przepisów prawa pracy, które określają warunki wypłaty odpraw pośmiertnych. Oznacza to, iż odprawa pośmiertna wypłacona w większej wysokości, niż wynika to z przepisów prawa pracy, będzie w całości korzystała ze zwolnienia podatkowego.

Jak wygląda opodatkowanie świadczeń zarówno pieniężnych, jak i rzeczowych wypłacanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych?

Zgodnie z ustawą z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 1996 r. nr 70, poz. 335 z późn. zm.) fundusz socjalny przeznaczony jest na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z funduszu oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych. Działalnością socjalną są usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalnooświatowej, sportowo-rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe. W ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych wśród zwolnień z opodatkowania przewidziano zwolnienie dotyczące świadczeń rzeczowych dla pracowników, które są finansowane w całości ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (ZFŚS) lub funduszy związków zawodowych. Zwolnienie jest ograniczone kwotowo do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 380 zł. Ustawodawca nie zdefiniował, co należy rozumieć przez pojęcie świadczenie rzeczowe, a jedynie wskazał, co nim nie jest. Z przytoczonego przepisu wynika, że świadczeniami rzeczowymi nie są bony, talony i inne znaki uprawniające do ich wymiany na towary lub usługi. Oznacza to, że w przypadku przekazania pracownikom świadczeń rzeczowych w postaci bonów czy talonów, które zostały sfinansowane ze środków ZFŚS, pracodawca będzie miał obowiązek pobrania z tego tytułu zaliczki na podatek dochodowy. Świadczenia te nie będą korzystały z powyższego zwolnienia. Ze zwolnienia będą natomiast korzystały przykładowo bilety do teatru czy karnety na basen zakupione przez pracodawcę. Jeszcze raz należy podkreślić, że przekroczenie

kwoty 380 zł oznacza powstanie przychodu podlegającego opodatkowaniu, ale opodatkowanie obejmuje tylko kwotę nadwyżki. Jeśli chodzi natomiast o wypłaty pieniężne na rzecz pracownika ze środków ZFŚS, to są one uznawane za przychód ze stosunku pracy podlegający opodatkowaniu na zasadach ogólnych.

Na co musi zwrócić uwagę pracownik, który otrzymuje z firmy dofinansowanie wypoczynku. Jakie warunki trzeba spełnić, żeby takie wsparcie korzystało z podatkowej preferencji?

Świadczenia przyznawane na dofinansowanie wypoczynku pracowników i ich rodzin stanowią dla pracownika przychód opodatkowany, bez względu na to, czy są wypłacane z ZFŚS czy ze środków bieżących pracodawcy. Z preferencji podatkowych korzystają natomiast dopłaty do niektórych form wypoczynku dzieci i młodzieży do lat 18. Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 78 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wolne od podatku dochodowego są dopłaty do: wypoczynku zorganizowanego przez podmioty prowadzące działalność w tym zakresie, w formie wczasów, kolonii, obozów i zimowisk, w tym również połączonego z nauką, pobytu na leczeniu sanatoryjnym, w placówkach leczniczo-sanatoryjnych, rehabilitacyjno szkoleniowych i leczniczo-opiekuńczych, oraz przejazdów związanych z tym wypoczynkiem i pobytem na leczeniu - dzieci i młodzieży do lat 18:

- z funduszu socjalnego, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz zgodnie z odrębnymi przepisami wydanymi przez właściwego ministra niezależnie od ich wysokości,
- z innych źródeł - do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 760 zł. Warunkiem skorzystania ze zwolnienia jest określona forma wypoczynku. Wyraźnie również wskazano, że wypoczynek powinien być zorganizowany przez podmiot prowadzący działalność w tym zakresie. Niekiedy zakład pracy ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych dofinansowuje pracownikom wczasy zorganizowane przez podmiot gospodarczy dla całej rodziny. W takiej sytuacji zwolnieniu z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych podlega ta część, która dotyczy

wypoczynku dzieci. Zatem zakład pracy dokonujący wypłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych dla pracowników z tytułu dofinansowania do wypoczynku dzieci i młodzieży do lat 18 nie ma obowiązku poboru zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych. Od świadczenia dla pracownika w formie dofinansowania wczasów czy wycieczek zakład pracy, jako płatnik, powinien obliczyć i potrącić zaliczkę na podatek dochodowy.

Czy uczeń, który uzyskuje pomoc socjalną w formie stypendium szkolnego ze względu na niski dochód rodziców, będzie zwolniony z podatku?

Tak zwane stypendia socjalne korzystają z całkowitego zwolnienia z opodatkowania. Obejmuje ono świadczenie pomocy materialnej dla uczniów, studentów, uczestników studiów doktoranckich i osób uczestniczących w innych formach kształcenia. Warunkiem do skorzystania ze zwolnienia jest, aby stypendium pochodziło ze środków budżetu państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz ze środków własnych szkół i uczelni i by zostało przyznane na podstawie przepisów o systemie oświaty, prawa o szkolnictwie wyższym, a także przepisów o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Świadczeniem pomocy materialnej o cha-

rakterze socjalnym jest stypendium szkolne. Może je otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, a także gdy rodzina jest niepełna.

Czy wartość otrzymanych świadczeń zwolnionych z podatku należy wykazać w zeznaniu podatkowym?

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody, z wyjątkiem dochodów wymienionych w art. 21, 52, 52a i 52c oraz dochodów, od których na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej zaniechano poboru podatku. Treść przepisu wskazuje, że dochodów zwolnionych z opodatkowania na podstawie art. 21, 52, 52a i 52c ustawy nie wykazuje się w zeznaniu podatkowym. Jeżeli zatem podatnik otrzyma świadczenie zwolnione z podatku, przykładowo zasiłek porodowy, to nie będzie zobowiązany do wykazania tego w zeznaniu rocznym.

- autor: MAGDALENA MAJKOWSKA
odpowiada: Monika Utrata, konsultant podatkowy
Gazeta Prawna, sierpień 2008

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Inflacja w czerwcu 2008

Jak wynika z danych GUS, w czerwcu 2008 r. inflacja, liczona rok do roku, wyniosła 4,5 proc. czyli w porównaniu do maja br. wzrosła o 0,1 proc.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w czerwcu 2008 r.

Wyszczególnienie	VI 2008			I-VI 2008
	XII 2007=100	VI 2007=100	V 2008=100	I-VI 2007= 100
O G Ó Ł E M	102,9	104,6	100,2	104,2
Żywność, napoje bezalkoholowe i alkoholowe oraz wyroby tytoniowe	102,8	107,3	99,6	107,0
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,0	107,6	99,4	107,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,0	105,8	100,7	105,7
Odzież i obuwie	95,7	93,4	99,7	93,0
Mieszkanie	105,8	107,5	100,3	106,5
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	107,1	109,0	100,3	107,7
w tym nośniki energii	107,6	110,0	100,3	107,4
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	101,2	102,1	100,3	102,1

Zdrowie	102,2	103,6	100,3	103,3
Transport	103,0	104,7	102,0	105,5
w tym paliwa do prywatnych środków transportu	104,1	107,5	103,3	110,0
Łączność	100,6	98,7	100,4	98,4
Rekreacja i kultura	101,7	99,1	101,0	98,2
Edukacja	101,1	103,2	100,1	103,2
Restauracje i hotele	103,7	106,3	100,7	105,6
Inne towary i usługi	100,7	101,2	99,1	101,6

Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w czerwcu 2008 r.

Wyszczególnienie	VI 2008			I–VI 2008
	w liczbach bezwzględnych	V 2008 =100	VI 2007 = 100	I–VI 2007=100
Zatrudnienie w tys.	5390,8	100,0	104,8	105,6
Przeciętne wynagrodzenie ogółem (brutto) w zł	3215,32	104,8	112,0	111,7
w tym bez wypłat z zysku	3201,98	104,4	112,6	111,9

Bezrobocie w czerwcu 2008

Bezrobocie w czerwcu 2008 roku wyniosło 9,6 proc. wobec 10,0 proc. w maju 2008 roku - podał Główny Urząd Statystyczny.

W końcu czerwca br. do urzędów pracy zgłoszono więcej ofert pracy niż w maju br. i więcej niż przed rokiem. W ostatnim okresie wzrósł udział bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej, natomiast zmalał odsetek osób oczekujących na pracę powyżej 1 roku. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w końcu czerwca wyniosła 1.455,3 tys. osób i była niższa niż przed miesiącem o 70,3 tys. osób (tj. o 4,6 proc.). W ujęciu rocznym obniżyła się ona o 439,7 tys. (przed rokiem zanotowano jej spadek o 592,5 tys.).

Do urzędów pracy w ciągu miesiąca zgłosiło się 178,6 tys. osób poszukujących zatrudnienia (o 10,3 tys. więcej niż w maju 2008 r. i o 5,6 tys. mniej niż przed rokiem). Wśród bezrobotnych nowo zarejestrowanych 136,7 tys. osób, tj. 76,6 proc. stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny. W czerwcu 2008 r. pracodawcy zgłosili do urzędów pracy 104,6 tys. ofert pracy (przed miesiącem 104,4 tys., przed rokiem 117,0 tys.).

Z danych na koniec czerwca 2008 r. wynika, że 147 zakłady pracy zadeklarowały zwolnienie w najbliższym czasie 10,5 tys. pracowników, w tym z sektora publicznego 0,7 tys. osób (przed rokiem odpowiednio 112 zakładów, 7,5 tys. pracowników, w tym z sektora publicznego 1,0 tys. osób).

Materiał zebrala i opracowała: Maria Kościńska

Źródło: dane GUS, MPiPS